

Forenkling for næringslivet

Innledning

1

Om undersøkelsen

2

Resultater

3

**Forslag til forenklinger for
næringslivet**

6

**Forenklings- og
forbedringsinnspill fra Fiken**

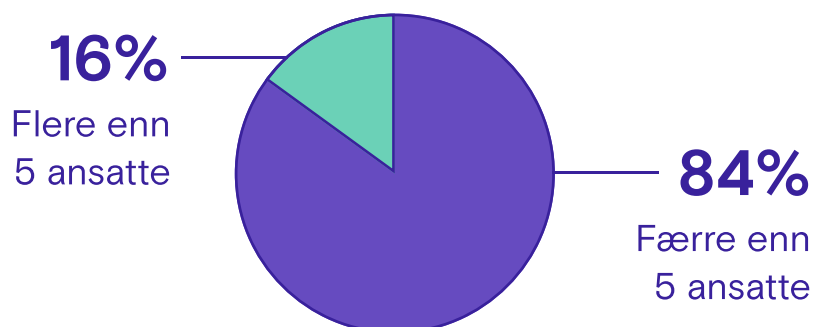
9

**Invitasjon til videre dialog
med Fiken**

14

Hva mener små og mellomstore bedrifter i Norge om sin egen arbeidshverdag? I hvor stor grad mener de det er enkelt å drive for seg selv, og synes de at politikerne forstår dem?

Ifølge NHO utgjør små og mellomstore bedrifter en stor andel av alle bedrifter i Norge. Samlet står disse bedriftene for nær halvparten av den årlige verdiskapingen i landet – nær 700 milliarder kroner. (Kilde: [NHO](#)). Med denne undersøkelsen ønsket vi å rette søkelyset mot det vi definerer som små bedrifter, nemlig bedrifter med 0-5 ansatte.

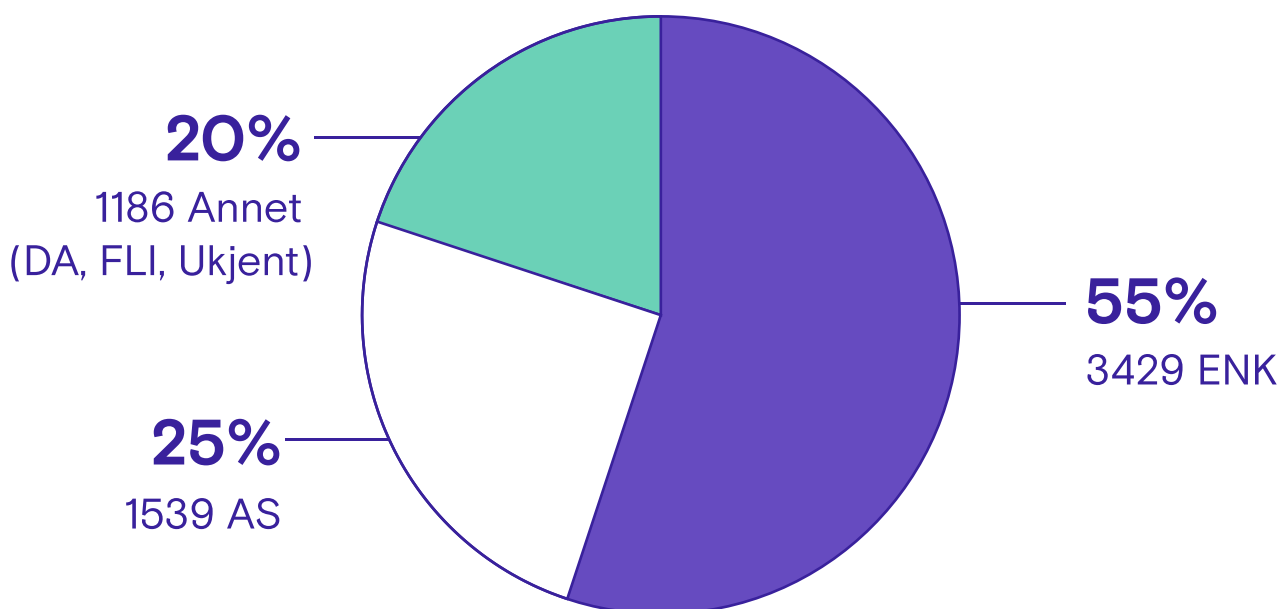

I realiteten har ca. 84 % av alle virksomheter i Norge (i 2023) færre enn 5 ansatte. Dette gjenspeiles også i Fikens kunder. Vi har over 85 000 kunder, og de består hovedsakelig av enkeltpersonforetak og bedrifter med færre enn 5 ansatte. Med andre ord er Fiken en god representant for det gjennomsnittlige foretaket i Norge. Det er viktig for Fiken at små bedrifter og deres behov blir hørt, selv om de ikke alltid roper høyest.

Om undersøkelsen

I anledning besøk fra næringsministeren spurte vi i Fiken våre kunder om hva de kunne tenke seg av forenklinger for næringslivet, og om det har blitt enklere å drive for seg selv de siste årene.

De som har svart på denne undersøkelsen ble rekruttert via Fiken og e-postliste. Spørreskjemaet er rettet mot respondenter som driver en liten bedrift. Totalt fikk vi 6154 svar mellom 21. november og 4. desember 2023.

Resultater

Er det vanskelig å starte sin egen bedrift i Norge?

I følge undersøkelsen er det få som mener det er veldig vanskelig å starte egen bedrift, men det ser også ut til at det finnes potensiale for å gjøre det enda enklere. Av 6186 personer svarer 43 % at det var enkelt, mens 28 % synes det var verken enkelt eller vanskelig. 12 % synes det var vanskelig.

Er det vanskelig å drive sin egen bedrift i Norge?

Det kan virke som om respondentene er splittet i dette spørsmålet. 35,6 % sier at det er verken enkelt eller vanskelig, mens 31,5 % synes det er vanskelig og 22,3 % synes det er enkelt. Vi kan med andre ord ikke konkludere med annet enn at det kommer an på.

Har det blitt enklere å drive egen bedrift de siste årene?

Ja, det kan virke sånn. 33 % sier seg enig eller veldig enig i denne påstanden, mens 27 % sier at de verken er enig eller uenig.

Det skal sies at det ofte oppleves som enklere å drive egen bedrift jo lenger en holder på. Det er en faktor som kan påvirke hvordan respondentene har svart på dette spørsmålet.

Hva bør politikerne prioritere fremover?

Økonomi – som skattetrykk og støtteordninger

3,4k resp. **55.1%**

Forenklinger – som i å forenkle dagens regler

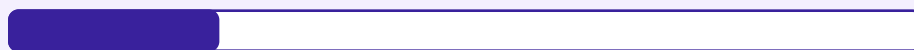
3,1k resp. **49.4%**

Små bedrifter generelt – snakk om oss og hei på oss

2,4k resp. **38.3%**

Språk – gjør det enklere å forstå dagens regler

1,4k resp. **23.1%**

Annet

242 resp. **3.9%**

Hva mener små og mellomstore bedrifter er vanskeligst med å drive egen bedrift?

Å finne frem og skjønne informasjon på sider som Skatteetaten og Altinn

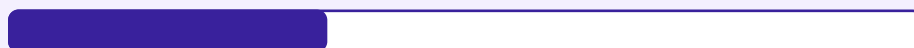
3,2k resp. **51.3%**

Årsregnskap og skattemelding

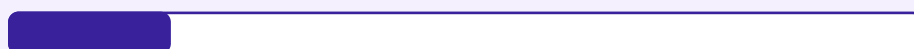
2,7k resp. **43.2%**

Lover og regler rundt mva

2,2k resp. **34.9%**

Ansatte, arbeidsavtaler, oppsigelser og lønn

1,1k resp. **17.8%**

Personvern og GDPR

982 resp. **15.9%**

Hvilke frister som gjelder – å skjønne hva som skal leveres når

802 resp. **13%**

Fakturaer, kvitteringer og papirkjøll

693 resp. **11.2%**

Bank, inn- og utbetalinger (herunder kassasystemer og kontanter)

499 resp. **8.1%**

Styremøter og generalforsamling

464 resp. **7.5%**

Annet

643 resp. **10.4%**

Forslag til forenklinger for næringslivet

Vi spurte alle respondentene om de hadde forslag som ville gjøre det enklere å drive egen bedrift. Totalt fikk vi inn 3006 fritekstsvar på dette spørsmålet. Vi har gått igjennom alle, og kom frem til følgende punkter som oppsummerer det viktigste:

1

“Forenklet informasjon, og samle alt på ett sted. Per nå er det vanskelig å sette seg inn i gjeldende regler og rammeverk når man ikke har en god bakgrunnsforståelse for økonomi og næring.”

2

“En oversiktlig nettside med gode råd og grundige artikler, og personlig rådgivning innenfor drift og økonomi. Som for eksempel hvilke forsikringer man bør ha, hva man bør spare i pensjon og hvordan.”

Det finnes mye informasjon på nett, men det er vanskelig å finne frem, og språket er for vanskelig. Det blir enklere å drive virksomhet om en får samlet informasjon, kurs og veiledninger på et sted, på tvers av alle offentlige etater, og at etatene samarbeider mer. Et felles kontaktpunkt for å få rådgivning og tips til egen virksomhet er ønskelig.

3

“Å drive ENK er veldig sårbart dersom man blir skadet eller syk”

Risikoen med å drive egen virksomhet er stor, og sikkerhetsnettet er begrenset, spesielt for selvstendig næringsdrivende. Rettigheten til sykepenger og permisjon gjør at mange ikke anbefaler andre å starte egen virksomhet. Det er spesielt unge kvinner som påpeker at det er svært krevende å få barn når man er selvstendig næringsdrivende på grunn av kompliserte regler, og lave utbetalinger fra NAV.

4

“Enklere årsregnskap og mindre regnskapskrav til nye bedrifter de første 3-5 årene”

Små foretak må ofte følge de samme regnskaps- og bokføringsreglene som større foretak. Det bør være mulig å forenkle reglene vesentlig for de minste foretakene

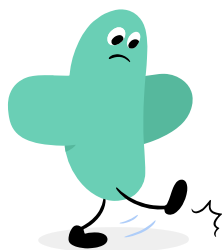
Skatteetaten og NAV bør i større grad fungere som en samarbeidspartner, og ikke en part som mange næringsdrivende frykter. De fleste næringsdrivende ønsker å gjøre alt riktig, men glemmer de en frist tar det ikke lang tid før de får skremmende brev med “varsel om tvangsmulkt”. Det bidrar ikke til å bedre relasjonen mellom næringslivet og det offentlige.

5

“Endre skattenivået slik at vi kan investere videre i utvikling. Skattetrykket gjør det vanskelig å investere i vekst i selskapet”

Skatter og avgifter engasjerer. Mange ønsker å få reduserte skatter og avgifter, spesielt i en oppstartsfasen for å stimulere til at flere starter egen virksomhet.

6

“Støtteordninger virker å gjelde for de som har spesialisert seg på å søke støtte”

Noen ønsker økning i støtteordninger, mens andre ønsker reduksjoner i støtteordninger. Det er vanskelig å gi noen felles anbefaling på endring i statssubsidier basert på tilbakemeldinger fra brukerne, annet enn at det bør være enklere å finne frem, og enklere å søke. Det bør ikke være nødvendig å betale dyre konsulenter for å få støtte.

Forenklings- og forbedringsinnspill fra Fiken

Vi i Fiken har utarbeidet noen konkrete innspill som vi mener vil forenkle og forbedre hverdagen til små bedrifter, inspirert av innspillene som kom i denne undersøkelsen.

Enklere privat-offentlig samarbeid

Vi opplever at det er tilnærmet umulig å komme med ønsker og forenklinger nedenfra og opp, spesielt innspill som ikke er relatert til pågående prosjekter hos blant annet Skatteetaten. Det bør etableres et felles kontaktpunkt som tar i mot innspill fra næringslivet. Ofte er innspillene små, og kjappe å fikse, men blir kanskje ignorert fordi de er for små til at det opprettes et eget prosjekt. *Mange bekker små gjør en stor å* – og vi mener genuint at slike forenklinger kan ha større effekt enn noen av de store prosjektene som initieres.

Bedre informasjonssider, og tverretatlig samarbeid med et folkelig språk

Det små foretak klager mest over er at det er vanskelig å finne korrekt informasjon, og at informasjonen er på et språk som er vanskelig å forstå. Vi har erfaringer med at det finnes mye informasjon, men det er ikke alltid lett å finne. Det bør lages en felles portal hvor bedriftseiere og potensielle gründere kan gå inn for å finne informasjon, finne kurs/webinarer, tips til hva en bør tenke på før og etter en starter virksomhet, maler på arbeidsavtaler og lignende. Et kontaktpunkt hvor en kan ringe og/eller sende e-post for å få veiledning. Dette kontaktpunktet vil da være en slags bedriftsrådgiver, som henviser til spesialister i Skatteetaten, NAV, Innovasjon Norge og lignende, dersom det er henvendelser de ikke klarer å svare på.

Veiledning fremfor truende meldinger fra det offentlige

Når for eksempel Skatteetaten sender ut en melding om at et skjema er klar for innsending opplever vi at det ikke er fokus på veiledning og informasjon, men et stort fokus på konsekvensene av hva som skjer om de ikke overholder fristen. Denne "trusselen" oppleves som skremmende for gründere, og en bør i mye større grad fokusere på veiledning fremfor trussel om for eksempel *tvangsmulkt* (som er et ukjent og skummelt ord for de som ikke har erfaring med offentlige etater).

Reduser antall organisasjonsformer

I dag har vi 44 organisasjonsformer i Brreg. 94,5 % er ENK eller AS, mens de siste 5,5 % fordeles på 42 organisasjonsformer. Dette gjør det vanskelig og uoversiktlig, i tillegg til at det ofte er små forskjeller mellom ulike organisasjonsformer.

Vi foreslår blant annet å fjerne foretak med deltakerfastsetting (DA/ANS). Det bør være tilstrekkelig å skille mellom "personlige" og "upersonlige" selskaper. Dette vil innebære at skatteleggingen av deltakerlignede selskaper vil endres til å fungere mer som aksjeselskaper (upersonlige selskaper).

Bærekraft og reelle rettighetshavere kan skape en stor administrativ byrde for små foretak

Både skjema for reelle rettighetshavere og bærekraftsrapportering er noe vi mener er viktig, men som potensielt kan medføre en stor administrativ kostnad for små virksomheter som ikke er i hovedmålgruppen for disse rapporteringskravene.

For bærekraftsrapportering er det større foretak som er rammet, men små foretak vil påvirkes indirekte om de har kunder som er pliktig til å lage bærekraftsrapporter som vil etterspørre dokumentasjon på kjøpene sine. For reelle rettighetshavere rapporterer man allerede eierne gjennom aksjonærregisteroppgaven, og det virker unødvendig å rapportere samme informasjon på nytt gjennom et nytt skjema. Skjema for reelle rettighetshavere burde vært en del av aksjonærregisteroppgaven, ikke et eget skjema.

Få inn kontonummer i mva-melding og skattemelding

På den måten får Skatteetaten kontonummer dersom det er mva eller skatt som skal tilbakebetales. (Nå må dette gjøres manuelt på www.skatteetaten.no).

Få aktivert REST-API i TUL på alle skjemaer i Altinn 2

Som kan sendes fra sluttbrukersystem. Det vil gjøre at brukeren kan logge inn med Bank-ID istedenfor å sette opp manuell datasysteminnstilling mellom system og Altinn. I Fiken har vi arbeidet med dette i flere år, og fått det til å alle skjemaene vi bruker i Fiken, bortsett fra Aksjonærregisteroppgaven (RF-1086). Utviklingstiden for Skatteetaten er lav, og samfunnsbesparelsen stor. Dette er den enkelthenvendelsen vi får flest av i Fiken – og et eksempel på en bitteliten tue som velter et stort lass.

Fjern skattetrekk på feriepenger til de over 62 år

Tilpass skattekort/tabelltrekk slik at de over 62 år får en litt høyere skattetrekk gjennom året, og dermed den samme samlenne skattetrekken selv om feriepenger er trekkfri. Hvorfor: Det blir enklere å forstå for lønnsinntaker og arbeidsgiver, det blir enklere å administrere, enklere å veilede, og det er uendret skatteproveny.

Enklere mva-regler ved viderefakturering av kostnader

Tillate at den som viderefakturerer kostnader krever fradrag for inngående mva dersom de viderefakturerer med samme mva-sats.

Fakturagebyr: Sett en sats

Sett et beløpstak på for eksempel 20 kr på brev faktura og 0 kr på elektronisk faktura. Dagens regelverk sier at fakturagebyret kan ikke være høyere enn kostnaden, noe svært mange (både små og store bedrifter) bryter, og det er krevende å kontrollere.

Enklere avvikling av passive foretak

Det er mange passive foretak i dag. Er de uten eiendeler og uten aktivitet er det hensiktsmessig at de avvikles. Det må bli enklere å avvikle foretak, herunder forenkle innrapporteringskrav som forhåndsfastsettelse i skattemeldingen og avviklingsregnskap.

Tillat at salgskostnader kan registreres i utgående fakturaer etter NRS 8 (god regnskapsskikk for små foretak)

Fjern 6000km-grense for km-godtgjørelse for innehavere av ENK

Slik kan innehavere av enkeltpersonsforetak slippe å "selge" bilen fra seg selv til selskapet om de noen år passerer grensen. Grensen bør enten fjernes eller økes betraktelig.

Økt bruk av elektronisk fakturering (EHF, e-faktura og avtalegiro)

Dette vil effektivisere behandlingen av fakturaer og betalinger. Regnskap Norge mener at næringslivet kan spare 14mrd i året med dette. I tillegg kommer privatpersoners effektivitetsbesparing.

Åpne for mva-registrering ved stiftelse av foretaket

La foretak få muligheten til å bli mva-pliktig fra første krone, og kunne kreve fradrag for mva fra første krone.

Fjern skjermingsfradraget

Det skaper mye administrativt arbeid for små foretak (personlig næringsdrivende og deltakerlignede selskaper), hvor besparelsen i skatt ofte er lavere enn den administrative kostnaden. Den økte skatteinngangen kan brukes til å redusere andre skatter for å ikke påvirke skatteprovenyet.

Fjern skattetrekkskonto

Det oppleves unødvendig å ha skattetrekkskonto når andre skatter og avgifter ikke settes til side på egne bankkontoer. Dette øker både kostnaden for foretak (gjennom bankgebyrer) og kompleksiteten da det er en ekstra overføring og konto å forholde seg til.

Reiseregninger bør forenkles betydelig

Ved å redusere antall satser og redusere legitimasjonskravet vil det bli enklere å gjøre riktig.

Fjern innsending av årsregnskap (RR-0011) slik at en øker bruken av "begrenset regnskapsplikt" for små foretak

Regnskapspliktige ENK kan velge å følge begrenset regnskapsplikt (jf. rskl § 3-2b første ledd og NRS 21), men nesten ingen gjør det da det i praksis ikke er noe særlig forenkende. Hadde Brønnøysundregistrene generert årsregnskapet for de med begrenset regnskapsplikt automatisk basert på innsendt skattemelding, kunne RR-0011 blitt lagt ned, og flere ville brukt løsningen. Skattemeldingen trenger kun to ekstra felter med opplysninger for å tilfredsstillende noteopplysningskravene for de med begrenset regnskapsplikt. Kanskje de minste aksjeselskapene også bør kunne omfattes av begrenset regnskapsplikt for å få redusert den administrative byrden det er å utarbeide både årsregnskap og skattemelding.

PSD2: Revolusjonen som aldri ble en stor suksess

PSD2 ble sett på som en slags revolusjon da det ble lansert, men vi ser at datakvaliteten er så dårlig at det ikke kan erstatte dagens filbaserte bankintegrasjon. Dette skaper en unødvendig ekstrakostnad for mange små selskaper. Denne kostnaden gjør at de fleste små virksomheter velger å droppe selv om effektivitetsbesparingene er større enn systemkostnaden. Her kan næringslivet spare milliarder om datakvaliteten bedres gjennom bla. økt transaksjonsinformasjon i PSD2 (og senere PSD3), som igjen vil skape nye forretningsmuligheter innen FinTech. Vi opplever også generelt at bankene (som er en viktig premissgiver i forhold til forenkling) aktivt trenerer (og får lov til å trenere) forenklinger.

Invitasjon til videre dialog med Fiken

Vi i Fiken ønsker å bidra til å forenkle hverdagen for små bedrifter, og ønsker en dialog på hvordan vi kan bidra mer. Vi ønsker å kunne være stemmen til små foretak som ikke bruker store midler på lobbyister. Under presenterer vi temaer vi gjerne vil ha en videre dialog på.

Privat-offentlig samarbeid

Fiken er en sentral aktør som representerer mange små foretak. Vi har god erfaring med et privat-offentlig samarbeid med offentlige aktører, og ønsker mer av slikt. Fremover er det to store prosjekter hvor Fiken er først ute blant regnskapsprogrammene:

Starte ENK

Et prosjekt med Brønnøysundregistrene hvor vi skal effektivisere og forenkle prosessen med å stifte enkeltpersonsforetak. Her er vi snart i mål! Fiken har allerede god erfaring med Starte AS gjennom et samarbeid med Folio, som har stiftet over 10.000 aksjeselskaper gjennom løsningen.

Kravsoversikt

Et prosjekt med Skatteetaten hvor vi skal få data på hvor mye selskaper skylder i ulike skatter og avgifter. Formålet er at det skal bli enklere å få oversikt over hva man skylder, kunne kontrollere/avstemme regnskapet og veilede når det oppdages feil.

Enklere med innspill til offentlige etater

Vi sender stadig inn forenklings- og forbedringsinnspill til etater (spesielt Skatteetaten), men vi opplever at det er vanskelig å bli hørt, og få gjennomført tiltak når det ikke er opprettet prosjekter som skal gjøre betydelige endringer. Et eksempel, som vi har jobbet med i flere år, er at vi ønsker at brukere skal kunne bruke Bank-ID/ID-porten når de sender inn skjemaer fra Fiken til Altinn. Dette høres ut som en liten ting (og det er det utviklingsmessig), men for brukerne betyr det svært mye. Dette er blitt fikset på mange skjemaer, men det er fremdeles noen skjemaer som gjenstår (bla. aksjonærregisteroppgaven). Her opplever vi det rett og slett som veldig krevende å komme gjennom med slike innspill.

Vi ønsker en dialog på hvordan det kan bli enklere å komme med innspill til forbedringer og at de forbedringene som sees på som samfunnsøkonomisk lønnsomme blir prioritert.

Regjeringens gründerplan og næringslivspolitik: Detaljert gjennomgang av innspill

I undersøkelsen som ble sendt ut kom det flere tusen innspill fra selvstendig næringsdrivende og bedriftseiere. I tillegg har Fiken flere innspill som kan gjøre hverdagen enklere for gründere. Vi inviterer til en diskusjon hvor vi går detaljert gjennom innspillene, og diskuterer hvordan departementet og regjeringen kan bidra til å løse de utfordringene som små foretak opplever. Vi har gjort et omfattende arbeid i å kategorisere og oppsummere de mange tusen innspillene slik at det blir mer håndterlig til en gjennomgang og diskusjon.